

সরকারি মাধ্যমিক বিদ্যালয়ে শিক্ষক নিয়োগ প্রসঙ্গে

গত ২৩/১/২০০২ তাৰিখ সংযুক্ত বিজ্ঞপ্তিৰ মাধ্যমে সরকারি মাধ্যমিক বিদ্যালয়গুলোৱ জন্য ৫ জন প্রধান শিক্ষক/শিক্ষিকা প্রিক্টিশন্স এবং ৭৩ জন সহকারী প্রধান শিক্ষক/শিক্ষিকা এবং সহকারী জেলা শিক্ষা অফিসার নিয়োগ সংকলন আবেদনপত্ৰ আহুতি কৰা হয়েছে। এতোদিন হিল ২০%। সরকারি প্রধান শিক্ষক/শিক্ষিকা নিয়োগেৰ নিয়ম। শাখানভাবে ৩০ বছৰ পৰ দুটি ইলো সরাসৰি সহপ্রধান শিক্ষক/শিক্ষিকা নিয়োগ। এই সরকারি নিয়োগ হলে সাধাৰণ শিক্ষকদেৱ সকলে বেইমানি কৰা হবে, হবে ইচ্ছাকাৰী অনুৱন্দনী শিক্ষাকাৰী। কাৰণ সহকারী প্রধানৰা ৪৩০০ টাকাৰ ক্ষেত্ৰে নিয়োগৰাত্ৰি হবেন। এবং সকলেই হবেন ভাৰপ্রাপ্ত প্রধান শিক্ষক এবং ২ থেকে ৪ বছৰেৰ মধ্যে সরকারি নীতিমালায় প্ৰযোৱণ পোৱে হবেন। প্ৰধান শিক্ষক এভাৱে চ'থেকে ১০ বছৰেৰ মধ্যে সরকারি মাধ্যমিক বিদ্যালয়েৰ সকল প্রধান শিক্ষকগণ হবেন সরকারি নিয়োগেৰ আওতায়। অৰ্থাৎ আৱ কোনো সাধাৰণ শিক্ষক প্ৰযোৱণ পোৱেন না। এবং প্রধান শিক্ষক সহকারী প্রধান শিক্ষক ও সহকারী জেলা শিক্ষা অফিসার হবেন না। অথচ তাৰেই অধীনে বৰ শিক্ষকই তাৰে থেকে উৰ ক্ষেত্ৰে চাকৰি কৰবেন যাপা নিচৰ কৰে। তাৰে কোনো উচাকাষণ থাকতে নই বা থাকবে না। তাৰে অনুৱন্দনী আৱ কোনো মেধাবী উচাকাষণী। কেউই সাধাৰণ শিক্ষক হিসেবে নিয়োগ নিতে চাইবেন না। তথু কৰ্মসংঘান হিসেবে সোনাৰ হিৱণটি বেছে নিতে বাধা হবেন এবং সুযোগ পেলেই বৰ্তমানেৰ মতো অন্যত চুটি যাবেন। ফলে অবিষ্যতে কোনো জালো মেধাবী শিক্ষক বিদ্যালয়ে থাকবে না। মেধাবী হাত আৱ তৈৰি হবে না। সুন্দৰ ভবিষ্যৎ তাৰে এবং দেশেৰ জন্য হবে অহকৰণয়।

অতএব বোঝা যাচ্ছে শিক্ষার মান উন্নয়নে যে খুয়ো ভোলা হচ্ছে তা কঠোটা ভিত্তিহীন। এ প্ৰসঙ্গে বলা যায়, আমোৰিকা থেকে চুটে এসে, দল ত্যাগ কৰে, উক পদ্ধতি কৰকৰ্তা থেকে অবসৰ নিয়ে, টাকাৰ লোলতে, পার্টিৰ প্রধানৰ হাত ধৰে এমপি থেকে মিনিস্টাৰ হলে কি বোঝা যায় আন্দোলনকাৰী ভ্যালী সাধাৰণ কৰ্মী ও নেতৃত অবদান, তাৰা আৱ কি কৰে বুৰুবেন, কি মনোকষ্ট নিয়ে একজন উগুণে মেধাবী যুৱক সহকারী শিক্ষক হিসেবে পাঠদান উপৰ কঠে বৃষ্টকাল পৰ্যন্ত পাঠদান কৰে যাবেন একই পদে থেকে বা যাচ্ছেন ও সহকারী হিসেবে, কি কৰে জানবেন কঠোটু তাৰে অবদান? কেন শিক্ষার মান সরকারি মাধ্যমিকে কৰিব কৰে যাচ্ছে।

গত শত শিক্ষকদেৱ প্ৰযোৱণ আটকে, ত্ৰৈৰে নতুন কৰ্মসংঘ শিক্ষকদেৱ (যাৰে অভিজ্ঞতা ২ থেকে ৩০ বছৰ) প্ৰযোৱণ না দিয়ে নতুন কৰে ৪ বছৰেৰ অভিজ্ঞতা চেয়ে শিক্ষক নিয়োগ দেওয়া কি এমন জন্মৰি হয়ে পড়লো তেবে দেৰাৰ সময় এসেছে। কি গাছেন সরকাৰ? নতুন প্রধান শিক্ষক, সহকারী প্রধান শিক্ষক ও সহকারী জেলা শিক্ষা অফিসার নিয়োগ দিয়ে জন্মৰতি ৩-৫ লাখ টাকা আয় হবে সেই আশায়, না নিজেৰ কিছু আঞ্চলিকে আঞ্চলিকৰণ কৰা হবে সেই আশায় না প্ৰশাসনকে দীৰ্ঘকৰণ কৰাৰ ইচ্ছা।

মাত্ৰ ৪ বছৰেৰ অভিজ্ঞতা এবং ৩০ বছৰ বয়স বিভিন্নগুলোৱ ক্ষেত্ৰে ৩৫ বছৰ ধৰে সহকারী প্রধান শিক্ষক ও সহকারী শিক্ষা অফিসার নিয়োগ কি যুক্তিসংগত? যেখানে বেসৱকাৰি মাধ্যমিক বিদ্যালয়গুলোতে ১২ বছৰেৰ অভিজ্ঞতা প্ৰযোজন সহকারী প্রধান শিক্ষকেৰ জন্য এবং ১৫ বছৰ ধৰে প্ৰধান শিক্ষকেৰ জন্য একই বিভিন্নতিতে পলিটেকনিক ইনসিটিউটে ৭,২০০ টাকা ক্ষেত্ৰে প্রধান শিক্ষক নিয়োগেৰ ক্ষেত্ৰে বিভাগীয় প্ৰাদৰেৰ জন্য বয়স সৰোচ ৪৫ বছৰ ধৰা হয়েছে। সেখাৰে অৰ্থাৎ একই ক্ষেত্ৰে সরকাৰি মাধ্যমিকেৰ প্রধান শিক্ষকদেৱ ৪০ বছৰ ধৰা হয়েছে কেন?

সরকাৰি মাধ্যমিক বিদ্যালয়েৰ শত শত শিক্ষক প্ৰযোৱণেৰ আপায় চাতক পাখিৰ মতো দীৰ্ঘদিন চেয়ে আলৈ এবং ধীৰে ধীৰে অবসৰে চলে যাচ্ছেন, গোছেন এবং যাওয়াৰ পথে। কিন্তু তাৰে কোনো প্ৰযোৱণ নেই। জালিলতা যদি থেকেই মহাপালয়েৰ কোনো উদোগ নেই। জালিলতা যদি থেকেই একক সেটা কি দূৰ কৰা যায় না? অভিজ্ঞ, অদৃশ এই অভিজ্ঞতে আটকে বোঝা হয়েছে তাৰে প্ৰযোৱণ। আসলে কঠোটা অযোগা সেটা ভাৰতে হবে। সেই সমেৰ ভাৰতে হবে সেই সমেৰ ভাৰতে হবে কেন? এছাড়া কয়েক বছৰ ধাৰত ভাৰতে অনেক শিক্ষককে সহপ্রধান,

প্ৰধান ও জেলা সহকাৰী শিক্ষা অফিসাৰ হিসেবে দায়িত্ব দেওয়া হয়েছে, যাদেৱকে গেজেট নোটিফিকেশন কৰা হয়নি বা ই-বেতন ও বৰ কৰা হয়নি। অথচ এ বছৰে নতুনভাৱে সৱাসনি নিয়োগ দেওয়া হচ্ছে প্ৰধান শিক্ষক, সহকাৰী প্রধান শিক্ষক ও সহকাৰী শিক্ষা অফিসাৰ। উপৰোক্ত দূৰত্বসংক্ৰান্ত কৰ্মসংগৰণগুলোকে প্ৰতিফলিত কৰাৰ কৰা।

এই সরকাৰেৰ এতোৱৰ্ড ইচ্ছাকাৰী সিদ্ধান্তে অদৃশ ভবিষ্যতে শিক্ষার মান উন্নয়নেৰ পৰিবৰ্তনে প্ৰশাসনেৰ হয়তো উন্নয়ন হবে। কিন্তু শিক্ষক ও শিক্ষক অবসূল্যায় ইতেই থাকবে। বৰ্তমান সময় সরকাৰি বিদ্যালয়ে এসএসসি থেকে সাতক পৰ্যন্ত একটিতে দ্বিতীয় বিভাগ থাকলেই চাকৰি পান, অনুৱন্দনী দেখা যাবে কোনো বিভাগই লাগবে না। পাস কৰলেই চাকৰি দিতে বাধা হবে। কাৰণ বেসৱকাৰি মাধ্যমিক বিদ্যালয়গুলোতে হাউস বেটে ছাড়া বাকি সব সুযোগ-সুবিধা সৱকাৰ দিতে যাবেন। অতএব বাড়ি এসে চাকৰি কৰা আৱ বাড়ি হেডে বিভিন্ন জেলায় গিয়ে চাকৰি কৰা জনগণেৰ কাছে কোনটা সুবিধাজনক হবে তা জনগণই বলতে পাৰবেন। বিগত সময়ে সৱাসনি, প্ৰধান শিক্ষক ও সৱকাৰি কলেজগুলোতে প্ৰফেসৱ নিয়োগ দেওয়া হয়েছে। তাৰে কি শিক্ষার মান, প্ৰশাসনেৰ উন্নয়ন পৰ কি হয়েছে? ভেবে দেখাৰ সময় এসেছে। তাৰা এতো অনুভৱ যে, তাৰেকে বাধা বাধ প্ৰেনিং দিয়ে যোগ কৰা যাবে না। অথচ বিগত সময়ে প্ৰধান শিক্ষকদেৱ প্ৰযোৱণ দিয়ে কোনোৱেপ উচ্চতাৰ প্ৰেনিং দেওয়া হচ্ছে না। তাৰে কোনো কঠিও বিদ্যালয়গুলোতে হয়নি। বৰং ভালোভাৱেই চলেছে। এৰ পৰও সৱকাৰেৰ টনক নতুন হচ্ছে না। এছাড়া শিক্ষক নিয়োগেৰ ক্ষেত্ৰে কোটা রাখা কঠোটা সুত্তিসংক্রান্ত; এজো কোটা যদি পূৰণ কৰতে হয় তবে, ভালো শিক্ষক কেৰেও সময়ান হিসেবে বিপিএড, ও অন্য শিক্ষাগত যোগাতাকে ধৰা হয়নি কিন্তু কেন?

১৯৯১ সাল থেকে মেধাবী ছাত্ৰদেৱকে সহকাৰী শিক্ষক হিসেবে নিয়োগ দেওয়া হয়েছে। কিন্তু ভবিষ্যৎ অক্ষকাৰ দেবেই আবেকেই বিভিন্ন পেশায় চলে গোছেন। এখন যদি এজো কোটা মহাপালয়েৰ কোনো কৃট অভিসংক্ৰান্ত হয়ে আৰু ভবিষ্যতে কৰা হয়ে আছে তাৰা কৰাৰ পাবেন না। যদি শিক্ষা মহাপালয়েৰ কোনো কৃট অভিসংক্ৰান্ত না থাকে তাৰে এখনই এ নিয়োগ বিজ্ঞপ্তি বাঢ়ি কৰে অভিজ্ঞতা ও যোগাতা নিয়িৰে বিভিন্ন বাচেৰ শিক্ষকদেৱ তাড়াতাড়ি প্ৰযোৱণেৰ ব্যবস্থা নিন। এ বাধাৰা নিয়ে নতুন কৰে সৱকাৰি বেতন-ভাটানি বৰচ হবে না। যাৱা আছেন তাৰেকে প্ৰথম শ্ৰেণী কৰা হলেও হয়তো এজোটা মনোকষ্ট শিক্ষকদেৱ থাকবে না। বিষয়টিৰ প্ৰতি সামৰিক দিক দিয়ে চিন্তা কৰা উচিত। আৱ শিক্ষাক যে কঠি হয়েছে তা সৱকাৰি নীতিমালাৰ অভিয় বাৰবাৰ সিলেক্স পৰিবৰ্তন, বইই পৰিবৰ্তন, ইতিহাস পৰিবৰ্তন, সামৰিক ও রাজনৈতিক পৰিবৰ্তন, সাহিত্য, শিল্প, চলচিত্ৰ ইত্যাদিৰ অৰক্ষণেৰ কৰালে। শিক্ষকদেৱ তাৰে পূতুলেৰ মতো কাছ কৰতে বাধা হয়েছেন বা কৰানো হয়েছে। কেউ কেউ হাতে বাধা হয়েছে তাৰে পৰিবৰ্তন কৰা যাবে না। তাই বলে সময় শিক্ষককে, দোষারোপ কৰা যাবে না।

নতুন কিন্তু কৰতে গো শিক্ষা মহাপালয়েৰ সঠিব, মহাপৰিচালক, ভিড়েটোৱসহ উৰ্ভৰন কৰ্মকৰ্তাৰা যা বোঝাচ্ছেন মহাপৰিচালক ও তাৰা পৰ কৰে অবসৰে চাকৰিৰ মাধ্যমে অবসৰে কৰা হচ্ছে না। যাৱা আছেন তাৰেকে প্ৰথম শ্ৰেণী কৰা হলেও হয়তো এজোটা মনোকষ্ট শিক্ষকদেৱ থাকবে না। বিষয়টিৰ প্ৰতি সামৰিক দিক দিয়ে চিন্তা কৰা উচিত। আৱ শিক্ষাক যে কঠি হয়েছে তা সৱকাৰি নীতিমালাৰ অভিয় বাৰবাৰ সিলেক্স পৰিবৰ্তন, বইই পৰিবৰ্তন, ইতিহাস পৰিবৰ্তন, সাহিত্য, শিল্প, চলচিত্ৰ ইত্যাদিৰ অৰক্ষণেৰ কৰালে। শিক্ষকদেৱ মতো কাছ কৰতে বাধা হয়েছেন বা কৰানো হয়েছে। কেউ কেউ হাতে পৰিবৰ্তন কৰা যাবে না। এ অবস্থাৰ সকল জালিলতাকে সুতিৰ ভিত্তিতে প্ৰফুল্ল সংজ্ঞাৰ পৰিবৰ্তন কৰা হচ্ছে। প্ৰফুল্ল সংজ্ঞাৰ মহাপালয়েৰ মান নিম্নগামী হচ্ছে। এ প্ৰফুল্ল সংজ্ঞাৰ মান নিম্নগামী হচ্ছে।

নাম ধৰালে অনিচ্ছুক যোৱে।